

Werkwijze bij de bediening van het geschut.

Elke geschutskoepel werd bediend door 6 kanonnières onder leiding van een “Stuks commandant”. Deze laatste had de rang van sergeant en was een beroepsmilitair.

Elke **taak** bij de bediening had een nummer:

Nummer 1: Lader, sluitstukbediende en pijpjesopzetter;

Nummer 2: Hulplader en hulprichter;

Nummer 3: Kardoesaandragers;

Nummer 4: Projectielaandragers en ophijsers;

Nummer 5: Laadgereedschapaangever;

Nummer 6: 2e Projectielaandragers en ophijsers.

Bij oefeningen wisselden de kanonnières regelmatig van nummer zodat men alle taken aanleerde en men zo elkaar kon vervangen.

Bij oefening, of bij werkelijk naderende aanval, blazen de hoornblazers het alarmsignaal en neemt ieder lid van de bemanning van het fort zijn positie in. In elke geschutskoepel bevinden zich dan dus 7 man en daar beneden nog 4 man voor het aanvoeren en helpen ophijsen van granaten.

In de commandopost, ruimte 44c, heeft dan de vuurleider plaatsgenomen achter de oriënteer tafel. Daarboven, in ruimte 44d, is de waarnemer gekluisterd onder zijn stalen waarnemerkoepel en achter zijn kijker of richttoestel.

In vreedetijd is er een “vuurbevel” samengesteld. Ook zijn er vele proefschoten gedaan (op een schietschijf dat werd voortgetrokken door een sleepboot aan een 150 meter lange tros). Met weet dus, hoe en met wat geschoten moet worden bij verschillende omstandigheden.

Stel nu dat er een aantal vijandelijke schepen Amsterdam benadert, om deze mooie- en toen zeer belangrijke handelsstad te bombarderen. In het fort (en in het bijzonder in iedere geschutskoepel) vinden dan een aantal handelingen plaats, die tijdens de vele oefeningen er zijn ingedrukt bij de kanonnières. In grote lijnen vindt nu het volgende plaats:

-De waarnemer geeft door aan de vuurleider wat hij ziet in zijn kijker en op welke plaats hij dat ziet in het “richtvlak” van de kijker.

-De vuurleider bepaalt welk doel het eerst aangepakt gaat worden en vraagt de waarnemer zijn kijker daarop te richten. (Aangezien de kijker van de waarnemer tevens richttoestel voor de kanonnen is, wordt nu een eerste indicatie “afgelezen” over de gewenste stand van de kanonnen.)

-De vuurleider bepaalt de aard van de te gebruiken projectielen en geeft dit, via de spreekbuis, door aan de stukscommandant.

-De vuurleider berekent nu vliegensvlug, aan de hand van kaarten en tabellen, naar welke exacte richting de kanonnen moeten worden “omgezet” en wat de elevatie (opzethoogte) van de kanonslopen moet zijn. Hij heeft daarbij dan correctie toegepast met het oog op windsnelheid en windrichting, de luchttemperatuur en de derivatie (= standvastige afwijking) van gebruikt projectiel.

-De vuurleider geeft de omzetting- en elevatiestanden, via de spreekbuis, door aan de stukscommandant en ook het gewenste gewicht van de kardoezen.

In de geschutskoepel is men inmiddels aan de slag gegaan:

-De projectielaandragers trekken, met het hijstoestel, de projectielen die gebruikt gaan worden omhoog en plaatsen deze op een straalwagen.

-De stukscommandant plaatst de “schokbuis-ontsteker” of “tijdbuis-ontsteker” in het projectiel.

-De stukscommandant geeft het commando “**DOMPT**” waarop de lader het kanon in de laadstand brengt. (Vanwege het enorme gewicht van de kanonnen gaat het opheffen en draaien daarvan niet meer met de hand, maar door middel van de hydraulische installatie.)

-De stukscommandant geeft het commando “**LAADT**” waarop met vereende kracht de projectielen van de straalwagen op de laadkoker worden gebracht. Vervolgens worden de sluitstukken van de kanonnen geopend en worden de projectielen in de kanonskamers “gemonteerd”. Dit laatste geschied met de hydraulische aanzetter. Voorts worden de reeds gereed liggende kardoezen in de kanonskamers aangebracht (door de nummer 3) en voorzien van een ontstekingspijpje (door de nummer 1).

-De lader meldt “**Klaar**”.

-De stukscommandant geeft het commando “**SLUIT**” waarop de nummer 1 het sluitstuk van het zojuist geladen kanon dichtdraait.

-De stukscommandant geeft dan nog een aantal commando’s met betrekking tot het **richten** van de kanonnen met de hydraulische installatie.

-Nu volgt commando “**BERGT U**” van de stukscommandant. Hierop nemen de kanonniërs een veilige plaats in naast de kanonnen en de stukscommandant midden achter.

-Alle aanwezigen in de geschutskoepel hebben nu de wattendoppen in de oren en het bijthoutje in de mond.

-De stukscommandant haakt het aftrektouw in en houdt deze met schuin geven rechter hand vast, met de knokkels naar boven. Hij wacht nu op het commando van de vuurleider.

-De vuurleider geeft door de spreekbuis het commando “**KANON (b.v.) OOST 1 VUUR**”

-De stukscommandant geeft nu met een zwaai een ruk aan het aftrektouw, waarop de ontsteking in de kardoes ontbrandt, de kardoes met een verschrikkelijke knal explodeert en het projectiel met een enorme druk uit de kanonsloop wordt gedreven.

-Het kanon (het stuk) “loopt achteruit” met een krachtige ruk, maar wordt door de remcilinders in toom gehouden en teruggevoerd in uitgangspositie.

-De stukscommandant meldt door de spreekbuis: “**Kanon oost 1 heeft gevuurd**”.

-Het projectiel is nu van enkele seconden tot 1,5 minuut onderweg naar zijn doel, dringt door 15 cm. pantserstaal en explodeert op het moment welke op de schok- of tijdbuis- ontsteker werd ingesteld (enkele deelseconden voor of na aanraking van het doel).

Indien projectiel en vuurwijze voor het volgend schot bekend zijn, doet de stukscommandant onmiddellijk het commando voor de volgende lading.

De vuurleider kon de kanonnen van het fort op verschillende wijze inzetten en had daarbij de keuze uit:

-stukkenvuur

-snelvuur

-salvovuur

-vuur verdeling

Eindcommando was: “**HOUDT OP VUUR**”.
